

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิจิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด สามารถสรุปผล นำผลมาอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิจิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน พบว่า มากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.60) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 5 คน (ร้อยละ 64.8) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 68.50) และเกือบทั้งหมดเคยฝึกอบรมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย (ร้อยละ 97.20)

2. ปัญหาและความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ผลการศึกษาพบดังนี้

2.1 ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเป็นรายประเด็นคือ ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

2.2 ความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับเป็นรายประเด็น คือ ต้องการมีความรู้ความเข้าใจในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ต้องการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ต้องการคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอยตามลักษณะทางกายภาพได้ และต้องการมีความรู้ความเข้าใจการลดจำนวนขยะมูลฝอย

2.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ในประเด็นอื่น ๆ พบดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย 1) มีคนทิ้งขยะไม่ลงถังและไม่เป็นที่ ทำให้สกปรกและมีกลิ่นเหม็น 2) มีการทิ้งเศษอาหารลงในแหล่งน้ำทำให้น้ำเน่าเสีย 3) ถังขยะมีน้อย ที่บ้านและที่โรงเรียนไม่มีถังขยะแยกประเภทขยะมูลฝอย และมีความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอย 1) ต้องการมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย 2) ต้องการลดปริมาณขยะมูลฝอย 3) ต้องการคัดแยกขยะมูลฝอยและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยให้ได้มากที่สุด 4) ต้องการมีผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอยและมีครูคอยดูแลตักเตือน รวมถึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรอบรมให้ความรู้การจัดการขยะมูลฝอย 2) ไม่ควรเผาขยะมูลฝอยเพราะจะทำให้โลกร้อน 3) รมรงค์การลด

ขยะมูลฝอย เช่น ลดการใช้ถุงพลาสติกโดยการใช้ถุงผ้าหรือตะกร้า การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น ประดิษฐ์ของเล่น ของใช้ งานศิลปะ สินค้า OTOP ของตกแต่งบ้าน หรือนำไปขายและรีไซเคิล

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษารูปแบบได้ดังนี้

จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่กำหนดเป็นสภาพปัญหาและความจำเป็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างโครงสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอยรวมทั้งมีความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอยได้ทั้งระดับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เนื้อหา ประกอบด้วย 5 เรื่อง คือ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย 2) การจัดการขยะมูลฝอยโดยการกำจัดขยะมูลฝอย 3) การจัดการขยะมูลฝอยโดยการลดปริมาณขยะมูลฝอย 4) การจัดการขยะมูลฝอยโดยการคัดแยกขยะมูลฝอย 5) การจัดการขยะมูลฝอยโดยการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ประยุกต์ใช้เทคนิคการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนารูปแบบ ส่วนรายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรมดังปรากฏในแผนปฏิบัติการการฝึกอบรม ตรวจสอบโครงสร้างโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างที่พัฒนาขึ้น โดยผลการศึกษาความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งหลังจากที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ มาแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการปฏิบัติการทดลองประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียน โรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษารูปแบบได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ก่อนการฝึกอบรมนักเรียนมีความรู้ไม่แตกต่างกัน ระดับคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่า หลังการฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบระดับเจตคติก่อนและหลังการฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าหลังการฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยดีขึ้น ระดับเจตคติก่อนและหลังการฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ระดับเจตคติก่อนการฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ระดับเจตคติหลังการฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. ผลการสังเกตทักษะโดยผู้วิจัยผู้ช่วยผู้วิจัยและคณะวิทยากร ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองขณะฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ระดับพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

4. ผลการประเมินผลการดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของนักเรียน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

5. ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร โดยหลังจากนำรูปแบบไปทดลองใช้และได้ประเมินผลการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยากรและนักเรียนมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตรได้ต่อไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้รู้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ทั้ง 3 ข้อ จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับ ไพลีน หงษ์เจริญ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียนโนนทองพิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุให้โรงเรียนขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทำลายทัศนียภาพที่สวยงามของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โรงเรียนต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับ บวร มุลสระคู (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนแบบมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า จำนวนถังขยะในชุมชนมีไม่เพียงพอ ประชาชนมีพฤติกรรมการกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ไม่ทราบนโยบายด้านการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่ง ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ยังสอดคล้องกับ ชลผกา เศรษฐพิทยากุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา หมู่บ้านสมมาตร เขตบางกะปิ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือน การใช้ซ้ำขึ้นอยู่กับสภาพของขยะ ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยไม่มีนัยสำคัญกับพฤติกรรมกำจัดขยะจากครัวเรือน

2. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งผลการศึกษาพบว่าทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับ นเรศน์ ม่วงรุ่ง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนวัดนาวง ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมด้วยบทปฏิบัติสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง การแยกขยะในโรงเรียน มีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับปัญหาขยะรวมทั้งการแยกและการใช้ประโยชน์จากขยะเพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัตติ ทองเจิม (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการลดปริมาณขยะในโรงเรียนอนุบาลกำแพงแสน ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการลดปริมาณขยะในโรงเรียนอนุบาลกำแพงแสนที่สร้างขึ้นมานั้น ปรากฏการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการขยะของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล กำแพงแสนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ทันที และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราณี วิสูตรธนวิทย์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระบบการสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะของนักเรียน : ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะของนักเรียนเริ่มจากขั้นที่หนึ่ง การขัดเกลาทางสังคม คือ การได้รับการปลูกฝังจากบ้านและโรงเรียน ขั้นที่สอง การสร้างเครือข่ายบ้านและโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสร้างแนวร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่องของนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน ขั้นที่สาม การบูรณาการกิจกรรม คือ การให้ความรู้และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการขยะ ขั้นที่สี่ การเสริมแรงและการลงโทษ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่วางไว้ และลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมไปในทิศทางที่โรงเรียนต้องการ และสุดท้ายขั้นที่ห้า การประเมินทบทวน โดยโรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการจัดการขยะ ทำการประเมินผล ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

จากผลการนำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ไปทดลองใช้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง และผลการศึกษา พบว่า มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติของนักเรียน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง พัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยมีประเด็นนำมาเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย มีดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมาแล้ว แต่ยังมีปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนวัดเทพนิมิตรจึงควรมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.2 จากการนำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้นโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ควรนำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ไปใช้พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1.3 ในการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร มีขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน จึงจะได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ

ปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ดังนั้นในการวิจัยลักษณะนี้ ควรศึกษากระบวนการและขั้นตอนเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากภาคสนามที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

โรงเรียนวัดเทพนิมิตร หรือโรงเรียนอื่น ๆ ควรนำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียน โดยอาจประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับช่วงชั้นของนักเรียนและบริบทของแต่ละโรงเรียน ในการนำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิจิต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ไปใช้มีข้อควรคำนึงถึง ดังนี้

2.1 ควรเตรียมความพร้อม และประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ดี เพราะการดำเนินการฝึกอบรมต้องอาศัยช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมของกลุ่มทดลอง

2.2 เนื่องจากกลุ่มทดลองเป็นเด็กนักเรียน การฝึกอบรมจำเป็นต้องยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การเรียนรู้จากสภาพจริง เรียนรู้สิ่งที่น่าสนใจไปใช้ประโยชน์จริงโดยเน้นเด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นต้น

2.3 การดำเนินการฝึกอบรม ควรยึดตามแผนปฏิบัติการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจประยุกต์ให้เหมาะสมกับช่วงชั้นของนักเรียนและบริบทของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์และเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะจากผลการวิจัยนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ที่พัฒนาขึ้นปรากฏว่า มีผลต่อการพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่องการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิจิต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี หลังจากที่ได้ผ่านการฝึกอบรมการจัดการขยะมูลฝอยไปแล้ว

2. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมาแล้ว แต่ยังมีปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิจิต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

3. การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถทำการวิจัยที่ครอบคลุมได้ทุกประเด็น ดังนั้นควรวิจัยเรื่อง พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนโรงเรียนวัดเทพนิมิตร ตำบลวิจิต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี